

ГЕНЕЗА ПРАГМАТИЗМУ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ В МІСЦЕВИХ ГРОМАДАХ США

Попова А. О. Генеза прагматизму в соціальній роботі в місцевих громадах США. В статті представлено основні прагматичні теорії соціальної роботи в Сполучених Штатах Америки. Розкрито генезу американського прагматизму в соціальній роботі в місцевих громадах США від зародження основних концепцій прагматизму до початку ХХІ століття. В роботі американський прагматизм розкривається, як філософська концепція значним чином вплинув на майбутнє американської філософії. Методологія пошуку істини та визначення ролі досвіду в цьому процесі заклали підвалини практичної спрямованості американської науки. В статті розкрито значний вклад американського прагматизму в прикладній соціології, психології, лінгвістиці, а пізніше в політології, етнології та соціальній роботі. Здобутки цих наук, зроблені в тому числі з допомогою прагматистського підходу, лягли в основу соціально-політичного ладу США. В статті представлено теорії засновані на філософській концепції прагматизму, зокрема «теорія дії» Дж. Дьюї, яка значною мірою вплинула на формування концепції соціальної роботи в Сполучених Штатах Америки. Висвітлено внесок Ч. С. Пірса як родоначальника загальної теорії знаків, одного із фундаторів сучасної формальної логіки, результати його досліджень і досі відіграють значну роль в сучасній філософській, соціологічній думці та теорії соціальної роботи. Зазначені важливі для прагматизму, на думку В. Джеймса, категорії: досвід, звичка та гіпотеза. Вказано, що прагматизм, традиційно відносять до виключно американської філософської думки, значного поширення в європейській науці він набув вже у перші десятиліття ХХ ст. і сприяє перегляду інших галузей філософського знання – гносеології, методології, етики, антропології, соціальної філософії. В статті вказано, що філософія прагматизму є суттєво важливою для розуміння американського суспільства, оскільки є впорядкованим відображенням соціальної дійсності та деяких соціальних законів за якими американське суспільство продовжує існувати і в ХХІ столітті. В роботі визначається значний вплив американського прагматизму на зародження, становлення та розвиток теорій соціальної роботи в місцевих громадах на сучасному етапі розвитку Сполучених штатів Америки.

Ключові слова: соціальна робота, місцева громада, прагматизм, соціальна допомога, громадські об'єднання, соціальна підтримка, пізнання, коммуніологічна теорія, раціоналізм, макротеорії, теорія «дії».

Попова А. А. Генезис прагматизма в социальной работе в местных сообществах США. В статье представлены основные прагматические теории социальной работы в Соединенных Штатах Америки. Раскрыто генеза американского прагматизма в социальной работе в местных общинах США от зарождения основных концепций прагматизма к началу XXI века. В работе американский прагматизм раскрывается, как философская концепция в значительной степени повлиял на будущее американской философии. Методология поиска и определения роли опыта в этом процессе заложили основы практической направленности американской науки. В статье раскрыто значительный вклад американского прагматизма в прикладной социологии, психологии, лингвистике, а позже в политологии, этнометодологии и социальной работе. Достижения этих наук, сделанные в том числе с помощью прагматистский подхода, легли в основу социально-политического строя США. В статье представлены теории основаны на философской концепции прагматизма, в частности «теория действия» Дж. Дьюи, в значительной степени повлияла на формирование концепции социальной работы в Соединенных Штатах Америки. Освещены вклад Ч.С.Пирса как родоначальника общей теории знаков, одного из основателей современной формальной логики, результаты его исследований до сих пор играют значительную роль в современной философской, социологической мысли и теории социальной работы. Указанные важные для прагматизма, по мнению В. Джеймса, категории: опыт, привычка и гипотеза. Указано, что прагматизм, традиционно относят к исключительно американской философской мысли, широкое распространение в европейской науке он получил уже в первые десятилетия XX в. и способствует просмотра других отраслей философского знания - гносеологии, методологии, этики, антропологии, социальной философии. В статье указано, что философия прагматизма существенно важной для понимания американского общества, поскольку является упорядоченным отображением социальной действительности и некоторых социальных законов, по которым американское общество продолжает существовать и в XXI веке. В работе определяется значительное влияние американского прагматизма на зарождение, становление и развитие теории социальной работы в местных сообществах на современном этапе развития Соединенных Штатов Америки.

Ключевые слова: социальная работа, местное сообщество,

прагматизм, соціальна допомога, общественні об'єднання, соціальна підтримка, знання, теорія комун, раціоналізм, макротемії, теорія «дійствія».

Актуальність висвітлення філософського напрямку – американського прагматизму полягає у значенні даної концепції в становленні особливостей суспільних наук Сполучених Штатів Америки. Принципи прагматизму досі широко застосовується в теоретичній та практичній діяльності американської наукової спільноти.

Теорії засновані на філософській концепції прагматизму, зокрема «теорія дії» Дж. Дьюї, значною мірою вплинула на формування концепції соціальної роботи в Сполучених Штатах Америки. Значна увага, що приділяється індивідуальному та особистісному підході в роботі соціального працівника в США має в своїй основі філософські ідеї В. Джемса, та втілюється в багаторічному досвіді практики соціальної роботи в Сполучених Штатах Америки. В реінкарнованому в кінці ХХ ст. постмодерному прагматизмі Р. Рорті втілена важлива для сучасної соціальної роботи в громаді комунологічна теорія.

У ХІХ столітті раціоналістична парадигма зазнала значної критики з боку філософського світогляду прагматизму, що тільки почав зароджуватися в рамках американської філософської думки. Основна мета раціоналістичної філософії – пошук універсальних механізмів досягнення об'єктивного знання за рахунок людського розуму, якому надавалось виключне значення як засобу пізнання, зазнала краху, оскільки наукові дослідження раціоналістів часто не співпадали у висновках, а часто конфліктували між собою. Такі протиріччя похитнули раціоналістичну ідею універсальності принципів створення світу та створили сприятливий ґрунт для фундації нових концепцій, зокрема прагматизму, що був розвинений американськими філософами такими як Ч. С. Пірс, В. Джемс, Дж. Дьюї наприкінці ХІХ та початку ХХ ст.

На відміну від філософії раціоналізму основною метою представників філософської течії «прагматизму» було зближення філософії та суспільної практики [9, с. 76].

Розглядаючи становлення філософської концепції «прагматизму», слід зазначити, що вона є теоретичним нащадком філософії емпіризму, яка полягає у більш широкому розумінні досвіду. Якщо Ф. Бекон, Дж. Локк, Дж. Берклі та Д. Юм вважали за надійні лише знання, що базуються на досвіді у розумінні постійного накопичення організованих чуттєвих даних, то для прагматизму досвід став “вікном у майбутнє”, і “прогнозом”, і “правилом поведінки” [4, с. 28].

Фундатори прагматизму – Ч. С. Пірс і В. Джемс, виходили з відомих філософських принципів, визначаючи смисл філософських міркувань через діяльність суб'єкта й особистісне сприйняття світу. У

цьому сенсі їхні філософські теорії можуть бути віднесені до тієї філософської традиції, яка успішно розроблялася в Європі Нового часу у працях Фіхте, частково – Юма, а потім у працях численних представників різноманітних шкіл суб'єктивного ідеалізму, які вважали, що «без суб'єкта немає об'єкта» [1, с. 9]

Сам термін прагматизм, що з грецької мови означає «дію», і від якого походять такі терміни як «практика» та «практичний». Вперше було введено в філософію Ч. С. Пірсом в 1878 році, де в своїй статті «Як зробити наші ідеї зрозумілими», автор наголошує, що наші твердження є змістом, фактичними правилами для дій, та для того щоб осмислити зміст будь-якого твердження потрібно лише визначити той спосіб дії, який він називає [9, с. 50].

В філософській науці прагматизм визначається - як напрям ідеалістичної філософії, що ставить за мету не пошук абстрактної істини при вивченні філософських питань, а розробку комплексу конкретних засобів для допомоги у вирішенні конкретних завдань, з якими стикаються люди в практичній діяльності.

Традиційно, вважається, що зародження прагматизму в рамках саме американської наукової школи зобов'язане історично-об'єктивній ліберальній системі суспільно-економічних відносин, що формувалися в американському суспільстві протягом XVIII - XX століть.

По-при той факт, що прагматизм, традиційно відносять до виключно американської філософської думки, значного поширення в європейській науці він набуває вже у перші десятиліття XX ст. і сприяє перегляду інших галузей філософського знання – гносеології, методології, етики, антропології, соціальної філософії та ін. Значного впливу прагматизму зазнають і суміжні з філософією науки – педагогіка, історія, психологія, соціологія та соціальна робота, які, власне, багато в чому зобов'язані діяльності «чикагської школи», яка активно використовувала можливості та принципи прагматичного світогляду [11, с. 42].

Прагматизм не є цілісним однорідним вченням. Тому що кожен із мислителів вклав до нього щось своє, особливе. І тому бажано, говорячи про прагматизм, зазначати, про яку з течій прагматизму йде мова, і хто її уособлює. І в той же час, майже всі прагматисти об'єднані колом спільних ідей і принципів.

Прагматизм, як філософська течія, виступає проти усіляких побудов систем, він – за формування відношення до таких речей як результати, факти; це – спостереження істини в її роботі, накопичення досвіду.

Слід пам'ятати, що погляд Ч. С. Пірса значно більше узгоджується з формулою “*verum factum*”. Істина – це те, що ви можете зробити з вашим твердженням. Наведемо приклад, якщо людина виголошує твердження про хімічну речовину, то його значення підкріплюється усіма

властивостями речовини, яке може бути піддане експерименту чи випробуванням. Можна уявити, що саме до цього схиляється Ч. С. Пірс [8, с. 116].

Зазвичай засновником прагматизму вважають Ч. С. Пірса. Пізнання у будь-якій філософській теорії завжди пов'язане з істиною. Своєї особливості має трактування істини і в прагматизмі. Ч. С. Пірс пов'язував визначення істини з процесом досліджень і мотивами, що стимулюють заняття ними.

З точки зору Ч. С. Пірса, метою логічного міркування є з'ясування, виходячи з того, що нам уже відомо, того, чого ми ще не знаємо. Саме логічне міркування є добротним, коли воно є таким, що дає правильний висновок з вірних посилок і ніяк інакше. Таким чином, питання про валідність міркування стає, очевидно, питанням факту, а не мислення [7, с. 96].

Дослідження – це і є пізнання. А мотивами виступають сумніви, що підштовхують до пізнання. Його мета – досягнення рівноваги через набуття переконань. Сумнів і переконання – це ключові терміни для розуміння цього процесу у теорії Ч. С. Пірса. Між сумнівом і переконаністю існує різниця. Зазвичай ми самі розуміємо, коли хочемо задати запитання, а коли хочемо висловити свою думку. Але цим різниця не вичерпується [12].

На практиці “наші переконання управляють нашими бажаннями і визначають наші вчинки. Переконаність, – на думку Ч. С. Пірса, – тою чи іншою мірою служить вказівкою на те, що в нашій природі встановлено якусь звичку, що визначає наші вчинки. Сумнів ніколи не має такого ефекту” [7, с. 100].

Існує ще одна відмінність між сумнівом і переконаністю, за якою сумнів – це стан тривоги і невдоволення. “Ми прагнемо визволитись від нього й дійти стану переконаності, оскільки останнє є станом спокою і задоволення, якого ми не маємо бажання позбутися або замінити його на переконаність у чомусь іншому” [7, с. 101]. І сумнів, і переконаність Ч. С. Пірс вважає позитивними мотивами нашого дослідження і діяльності.

Сумнів у Ч. С. Пірса виглядає як психологічний і педагогічний прийом викликання у себе певного стану неврівноваженості, який прагне рівноваги шляхом розслідування причин. Сумнів – це низка запитань щодо можливого стану справ, відповіддю на які має бути певне рішення, як треба діяти за певних обставин, або як світ відповість нам на наші дії. Лише, коли відповідь отримано, настає стан спокою.

Здатність до створення уявлень заради гри, розваги чи якоїсь більш високої цілі грають важливу роль у науковому дослідженні або навчанні. Тому яким би чином сумнів не виникав, він спонукає до дії. Рішення ж яке ми шукаємо може прийти до нас за лічені секунди або ж через багато років.

Єдиною функцією думки є виробництво переконань, і все, що не приводить до переконання, знаходиться поза межами думки. До повної функції думки Пірс включає встановлення звички діяти різним чином. Звичку відрізняє те, яким чином вона визначає наші дії, коли і як вона спонукає нас до дії [6, с. 285].

Аналізуючи відношення до будь-якої конкретної істини Ч. С. Пірс наполягає, що будь-яке твердження, що претендує на істинність, повинно оцінюватись за практичними наслідками відносно реальної поведінки, тобто воно має допускати можливість будь-яких майбутніх дій, а також впливати на схильність діяти відповідним чином у різних ситуаціях.

Дії, таким чином, виводять нас на те, що ми відчуваємо. “Таким чином, наші дії відсилають нас до того, що справляє дію на почуття, наша звичка має те саме значення, що і дії, наше переконання – те саме, що й звичка, наше поняття – те саме, що й переконання” [7, с. 137]. Так, на думку автора і відбувається процес пізнання. Саме у практичних наслідках і полягає, за Ч. С. Пірсом, значення твердження.

Також Ч. С. Пірс є родоначальником загальної теорії знаків, одним із фундаторів сучасної формальної логіки. Результати його досліджень і досі відіграють значну роль в сучасній філософській та соціологічній думці.

Свою теорію знаків Ч. С. Пірс будує виходячи з принципів прагматизму із поєднанням теорії дії, теорії мотивації людських вчинків та законів соціальної комунікації. Розглядаючи категорію «істини», Пірс не зводить її до корисності чи успішності, будуючи логічну структуру дослідження, виявляючи істину як процес. Практика підтверджує істину, але не остаточно і не назавжди.

Прагматизм у розумінні Пірса ставить під свідомий контроль ідеї, детермінує майбутні дії, з їхніми наслідками. Така детермінація стає можливою лише за умов «чесної» і «відкритої» думки. «Чесність» думки – це і є логічна ясність у значенні прагнення до абсолютної відкритості. А моральна повноцінність завжди прагне до логічної точності і навпаки [6, с. 348].

Саме у просторі відкритості відбувається процес пізнання, структуру якого ми щойно досліджували. До того ж цей простір не дається нам готовий, його треба шукати і створювати за умов чесності думки. Таким чином, раціональність є невід’ємною складовою прагматизму Ч. С. Пірса.

Як вважав Ч. С. Пірс, що стверджувати про те, що людина у своїх діях виконує лише те, на що направлені її зусилля, означало б виносити жорстокий вирок величезній більшості представників людства, які ніколи не мали можливості присвятити себе чомусь іншому, крім вироблення хліба для себе й своїх близьких. Однак, навіть не усвідомлюючи цього, “вони все ж таки виконують те, що від них вимагає цивілізація в цілому, даючи життя наступному за ними поколінню і тим самим надаючи історії

можливість зробити ще один крок уперед.

Тому, – стверджує Ч. С. Пірс, – плоди їх суть плоди спільної праці, досягнення народу як цілого. Що ж таке є народ як ціле, що таке цивілізація як результат історії, причому результат ніколи не кінцевий? Ми не можемо сподіватися отримати повне поняття про такий результат, однак ясно бачимо, що він розгортається як поступовий процес, що залежить від людської здатності до накопичення знань і досвіду, що безперервно надає людині ідеї, до цього для неї недоступні” [7, с. 139].

Британський дослідник прагматизму Б. Рассел наголошує, що попри глибинність філософії Пірса щодо розвитку мислення і пізнання, його філософські погляди та їх інтерпретація послідовниками значною мірою різняться і не є тотожними сталому розумінню концепції прагматизму [10, с. 89].

На думку британського філософа, дослідника та послідовника прагматизму, Б. Рассела, визначення Ч. С. Пірса родоначальником цього філософського напрямку є помилковим. Сучасний прагматизм бере свій початок не від Ч. С. Пірса, а від тієї інтерпретації філософії Пірса, яку їй надав В. Джемс. По-перше, погляди самого Пірса стали яснішими у пізніших творах, в той час як В. Джемс спирався на попередні формулювання, які могли бути до того ж неправильно зрозумілими.

В своїх працях Ч. С. Пірс намагався відмежуватися від прагматизму, що йому приписував В. Джемс. Тому він став називати свою філософію прагматицизмом, сподіваючись, що цей неелегантний неологізм приверне увагу до відмінностей між його поглядами й поглядами В. Джемса” [5, с. 414].

За Пірсом, значення твердження полягає у практичних наслідках. В. Джеймс сприйняв прагматизм саме у формі, яку сформулював Пірс. Наше уявлення про ці наслідки – як найближчі, так і віддалені, – зазначає В. Джемс, – і є все те, що ми можемо уявити собі про цей предмет, оскільки взагалі це уявлення має яке-небудь позитивне значення. У цьому і є принцип Пірса, принцип прагматизму [2, с. 225].

Вклад В. Джемса в розповсюдження та укріплення прагматизму, як наукової методології важко переоцінити. Саме викладення В. Джемсом ідей прагматизму у своїй доповіді у Каліфорнійському університеті 1898 року та в подальшому в праці «Pragmatism: A New Name for Some Old Ways of Thinking (1907)», зробило концепцією загальновідомою та викликало інтерес наукової спільноти.

Поставивши у центр своєї теорії практичний сенс будь-яких висловлювань, В. Джемс доводить, що прагматизм є методом залагодження безкінечних метафізичних конфліктів і теоретичних дискусій.

Для демонстрації суті прагматизму Джемс навіть наводить порівняння італійського прагматиста Дж. Паппіні, який розглядає філософські теорії як номери в готелі, а прагматизм як коридор, що ним

вимушені користуватися усі мешканці номерів, і який їх об'єднує [3, с. 27].

Аналізуючи праці Ч. С. Пірса, В. Джемс висловлює думку, що масштаб та значення принципу, виведеного ним, можна зрозуміти лише навчившись користуватися ним. В. Джемс підкреслює, що поглянувши через призму прагматизму на будь-які абстрактні суперечки, стане зрозуміло, що вони не мають жодного значення. Для цього необхідно лише проаналізувати практичні наслідки та сам факт їх наявності. «Уся задача філософії має складатися з того, щоб указати, яка вийде для мене і для вас різниця у певні моменти нашого життя, якби була істинною та чи інша формула світу» [2, с. 227].

В своїх працях В. Джемс підкреслював, що прагматизм є нічим іншим, як новою назвою для арсеналу старих способів мислення, від яких його відрізняє лише нове визначення поняття “істина”.

Також В. Джемс визначає важливі для прагматизму категорії: досвід, звичка та гіпотеза. Так досвід, за В. Джемсом, є єдиною існуючою складовою об'єктивної реальності: «існує лише одна первісна речовина чи матеріал, що з нього складається все у світі» – це чистий досвід. Звичка ж є одним із можливих критеріїв існування події у досвіді: якщо подія викликає звичку, вона існує у досвіді

Критерієм оцінки будь-якої гіпотези, виходячи із логіки прагматистського підходу, Джемс визначає її практичну корисність для суспільного досвіду: “ми не можемо відхилити жодну гіпотезу, якщо з неї витікають корисні для життя наслідки”; “гіпотеза про Бога істинна, якщо вона служить задовільно у самому широкому сенсі слова” [3, с. 12].

Виходячи із досліджень В. Джемса стає зрозумілим, що прагматизм є філософським методом, аніж самостійною філософською системою.

Прагматичні засади світогляду В. Джемса, були обумовлені його соціальним досвідом. Як пише про нього Б. Рассел, В. Джемс був типовим представником Американського суспільства кінця XIX початку XX століття.

Як зазначає в своїй роботі Б. Рассел, що В. Джемс був доброю і великодушною і твердо стояв за демократію, на відміну від свого брата, письменника Генрі Джемса [5, с. 250].

Філософські погляди знаходилися під значним впливом протестантантзму, економічного та соціального лібералізму. В. Джемс був активним критиком ортодоксальних та консервативних ідей, як в релігії так і в науковому знанні, вказуючи на відірваність абсолютистських наукових концепцій від суспільної практики. Сам же В. Джемс зазначав, що є прихильником вільного мислення, критерієм істинності якого є наявність практичних наслідків.

Таким чином, можна зробити висновок, що, як і більшість представників американської науки того періоду, В. Джемс надавав перевагу теоріям середнього рівня, основною завданням яких є

задоволення практичних потреб суспільства, а не абстрактне філософське пізнання та пошук універсальних законів світу.

Американський прагматизм, як філософська концепція значним чином вплинув на майбутнє американської філософії. Методологія пошуку істини та визначення ролі досвіду в цьому процесі заклали підвалини практичної спрямованості американської науки. Цей підхід залишив значний слід в прикладній соціології, психології, лінгвістиці, а пізніше в політології, етнометодології та соціальній роботі. Здобутки цих наук, зроблені в тому числі з допомогою прагматистського підходу, лягли в основу соціально-політичного ладу США.

Концепція прагматизму, що заснована класиками американської філософської думки – Ч. С. Пірс, В. Джемс та Дж. Дьюї, своїм корінням виходить із філософії емпіризму та раціоналістичного світогляду Ф. Бекона, Дж. Локка, Дж. Берклі та Д. Юма.

В найкращих традиціях теорії середнього рівня, прагматизм закликає відмовитися від абсолютизму макротеорій та зосередитися на практичній корисності наукового знання. Ідеологи прагматизму закликають відмовитися від абстрактної полеміки макрофілософських проблем, вирішення яких, на думку філософів-прагматистів, жодним чином не здатне змінити суспільну практику.

Становленню та популяризації прагматизму сприяли і об'єктивні соціально-історичні умови, що склалися під кінець XIX ст. Стрімкий розвиток науки, промисловості, ріст населення міст створили сприятливий ґрунт для формування соціальних наук. Формування прагматизму є реакцією філософії на потреба у швидкому та ефективному вирішенні побутових задач, соціальних потреб та конфліктів, що масово виникали в зазначених умовах.

Нерідко американську філософію прагматизму ототожнюють з філософією індивідуалізму, на якій вибудовується ціла система цінностей. А вимогу до пошуку практичного смислу – з прагненням безпосереднього результату чи вигоди.

Головним предметом критики прагматизму стало звуження ним процесу пізнання до аналізу практик в поєднанні з відкиданням важливості макрофілософської проблематики. Це викликало звинувачення у звуженні уваги до духовних та інтелектуальних якостей особистості. Прагматизм звинуватили у постулюванні відсутності необхідності не лише у пошуку універсальних та законів буття, а й відсутність стимулів духовного розвитку індивіда, якщо він прямо не співпадає з її конкретними цілями.

Відомо, що В. Джемс зокрема ставився до істини як частини нашого загального обов'язку робити те, що вигідно. Позиція радикального прагматизму щодо моралі або моральності викликала додаткову порцію критики.

Ч. С. Пірс, відповідаючи на звинувачення в ідеологізації

індивідуалізму, стверджував, що “індивідуалізм і брехня суть одне”. “Ми знаємо, – писав він, – що людина не є щось ціле, доки вона одна, що сама сутність її у тому, що вона є можливим членом суспільства. Досвід однієї людини, відокремлений від решти всього, є ніщо. І якщо вона бачить те, що інші бачити не в змозі, ми називаємо це галюцинацією. Не “мій” досвід, але “наш” досвід слід зробити предметом думки, і це “ми” має необмежені можливості» зазначав Ч. С. Пірс [7, с. 137].

У своїй праці Ч. С. Пірс вказує як потрібно розуміти практичне, як користь і деякий приземлений інтерес. Індивідуальна дія, а рівно й індивідуальне задоволення, є не дійсна мета, а лише засіб. Ми складаємо наші зусилля задля цілі, яку кожен із нас, взятий окремо, повністю розгледіти не в силах, цілі, яку наближає лише праця поколінь. І це є розвиток ідей, що знаходять у цій праці своє втілення [7, с. 139].

В. Джемс спробував відповісти на претензії до прагматизму у статті “Прагматичний погляд на істину та її неправильні тлумачення”. Автор зазначає, що зазвичай позиція прагматизму подається як типова американська, як схема мислення для вузьколобих, що прекрасно підходить для людини з вулиці, яка, ясна річ, зневажає теорію і зацікавлена у негайному прибутку готівкою” [2, с. 345].

Отже, В. Джемс наполягає на тому, що головним у прагматизмі залишається погляд на пов'язані з діями ідеї як реальності, що можуть змінювати долю і реальності, і ідеї. Ідеї є істинними, якщо вони спрощують і заощаджують наші зусилля. Істинні ідеї легко перевіряються й асимілюються на відміну від сумнівних. Але перевірка ідей на істинність – це процес діяльності й набуття досвіду. І хоча не всі дії приречені на успіх, їх цінність не зводиться до безпосередньої корисності. Існує також універсум можливостей, цінності творчості, новаторства, боротьби з авторитаризмом за розвиток індивідуальних якостей людини [1, с. 7].

Трагедія Першої Світової Війни, внесла корективи у західну філософію. Антигуманістичні проблеми, виявлені під час війни, виявили значні прогалини викликали розчарування та скептицизм, щодо домінуючих філософських парадигм, в т. ч. і прагматизму в рамках американської філософії. Іншого удару по прагматизму нанесла масова імміграція європейських науковців, в першу чергу позитивістів, таких як Г. Рейхенбах, Г. Фейгль та Л. Витгенштейн, чії праці викликали активний інтерес в наукових колах США [11, с. 42].

Таким чином, вже на початку 20-х років позитивізм почав витіснити прагматизм, залишивши йому місце, лише як науковому методу в рамках соціальних наук. Проте, в такій ролі прагматизм, на нашу думку, залишив більш вагомий вклад у світову науку. Так, наприклад, «прогресуюча педагогіка» Дж. Дьюї не втратила актуальності і до нині.

У 70-х роках, становлення постмодернізму викликало новий інтерес до ідей прагматизму. В рамках позитивізму, з урахуванням принципів

прагматизму була розроблена «теорія відносної рівноваги», а на початку вісімдесятих років двадцятого століття, де популярний американський філософ Р. Рорті дав друге життя прагматизму, поєднавши його з аналітичною філософією та вписавши в постмодернізм.

Філософія прагматизму важлива для розуміння американського суспільства, оскільки є впорядкованим відображенням соціальної дійсності та деяких соціальних законів за якими американське суспільство продовжує існувати і зараз.

Список використаних джерел

1. Вяткіна Н. Б. Американська філософія прагматизму: витоки і цінності [Електронний ресурс] / Н. Б. Вяткіна // Американська філософія освіти очима українських дослідників. – Полтава, 2005. – С. 9–16.
2. Джеймс У. Воля к вере [включает сочинения: "Воля к вере и другие очерки популярной философии"; "Прагматизм: новое название для некоторых старых методов мышления: Популярные лекции по философии"; "Речи и статьи"] / Сост. Л.В. Блинников, А.П. Поляков. — М.: Республика, 1997. — 431 с.
3. Джеймс У. О некоторой слепоте у людей. // Интеракционизм в американской социологии и социальной психологии первой половины XX века: Сб. переводов. / РАН. ИНИОН. Центр социал. научн.-информ. исследований. Отд. социологии и социал. психологии; Сост. и переводчик В. Г. Николаев. Отв. ред. Д. В. Ефременко. — М., 2010. — Сер.: Теория и история социологии) — С. 10–28.
4. Епоян Т. А. Джордж Сантаяна и традиции американской философии и культуры // Американское общество на пороге XXI века: итоги, проблемы, перспективы: Материалы II научной конференции. — М.: Изд-во МГУ, 1995. — С. 24–35.
5. Мудрость Запада. Историческое исследование западной философии в связи с общественными и политическими обстоятельствами [Електронний ресурс] : пер. с англ. / Б. Рассел. — М.: Изд-во "Республика", 1998. — 479 с.
6. Пирс, Ч.С. Избранные философские произведения. — М.: «Логос», 2000. — 448 с.
7. Пирс, Ч.С. Начала прагматизма. Том 2. Логические основания теории знаков / Пер. с англ. В. В. Кирющенко, М. В. Колопотина, послесл. Сухачева В. Ю. — СПб.: Лаборатория Метафизических Исследований философского факультета СПбГУ; Алетейя, 2010. — 352 с.
8. Поліщук Н. П. Прагматизм: деабсолютизація філософської методології (історико-філософський аспект) / Н. П. Поліщук // Філософ. думка. - 2008. – № 4. – С. 100–121.

9. Починок І. Б. Прагматизм : навч. посіб. / І. Б. Починок; Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці : Рута, 2008. – 83 с.
10. Рассел Б. Человеческое познание: его сфера и границы. / [Пер. с англ. Н. В. Воробьева]. — М.: ТЕПРА — Кн. клуб: Республика, 2014. – 388 с.
11. Edward Wong Sek Khin Pragmatism and critical realism in management research / Edward Wong Sek Khin, Lee Yow Fui // Актуал. пробл. економіки. – 2012. – № 3. – С. 359–364. – Бібліогр.: с. 364.
12. Philosophical papers: Objectivity, Relativism, and Truth (Vol. 1), Essays on Heidegger and others (Vol. 2). Cambridge, 2015.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Vyatkina N. B. Amerykans'ka filosofiya prahmatyzmu: vytoky i tsinnosti [Elektronnyy resurs] / N. B. Vyatkina // Amerykans'ka filosofiya osvity ochyma ukrayins'kykh doslidnykiv. – Poltava, 2005. – S. 9-16.
2. Dzheymy U. Volya k vere [vklyuchaet sochyneniya: "Volya k vere y druhye ocherky populyarnoy fylosofyy"; "Prahmatyzm: novoe nazvanye dlya nekotorykh starykh metodov myshleniya: Populyarnye lektsyy po fylosofyy"; "Rechy y stat'y"] / Sost. L.V. Blynnikov, A.P. Polyakov. — M.: Respublyka, 1997. — 431 s.
3. Dzheymy U. O nekotoryy slepote u lyudey. // Ynteraktsyonyzm v amerykanskoj sotsyolohyy y sotsyal'noy psykholohyy pervoy polovyny KHKH veka: Sb. perevodov. / RAN. YNYON. Tsentr sotsyal. nauchn.-ynform. yssledovaniy. Otd. sotsyolohyy y sotsyal. psykholohyy; Sost. y perevodchik V. H. Nikolaev. Otv. red. D. V. Efremenko. — M., 2010. — Ser.: Teoryya y ystoriya sotsyolohyy) — s. 10-28.
4. Epoyan T. A. Dzhordzh Santayana y tradytsyy amerykanskoj fylosofyy y kul'tury // Amerykanskoje obshchestvo na porohe XXI veka: ytohy, problemy, perspektyvy: Materyaly II nauchnoy konferentsyy. — M.: Yzd-vo MHU, 1995. – С. 24 – 35.
5. Mudrost' Zapada. Ystorycheskoe yssledovaniye zapadnoy fylosofyy v svyazy s obshchestvennyy y polytycheskyy obstoitel'stvamy [Elektronnyy resurs] : per. s anhl. / B. Rassel. - M. : Yzd-vo "Respublyka", 1998. – 479 s.
6. Pyrs, CH.S. Yzbrannyye fylosofskiye proyvedeniya. — M.: «Lohos», 2000. — 448 s.
7. Pyrs, CH.S. Nachala prahmatyzma. Tom 2. Lohycheskiye osnovaniya teoryy znakov / Per. s anhl. V. V. Kyryushchenko, M. V. Kolopotyna, poslesl. Sukhacheva V. YU. — SPb.: Laboratoriya Metafyzycheskykh Yssledovaniy fylosofskogo fakul'teta SPbHU; Aleteyya, 2010. — 352 с.
8. Polishchuk N. P. Prahmatyzm: deabsolyutyziatsiya filosofskoyi metodolohiyi (istoryko-filosofskyy aspekt) / N. P. Polishchuk // Filosof. dumka. – 2008. – №4. – S. 100-121.
9. Pochynok I. B. Prahmatyzm : navch. posib. / I. B. Pochynok; Cherniv. nats. un-t im. YU.Fed'kovycha. – Chernivtsi : Ruta, 2008. - 83 с.
10. Rassel B. Chelovecheskoe poznanie: ego sfera y hranyty. / [Per. s anhl.

N. V. Vorob'eva]. — M.: TERRA — Kn. klub: Respublyka, 2014. — 388 s.

11. Edward Wong Sek Khin Pragmatism and critical realism in management research / Edward Wong Sek Khin, Lee Yow Fui // Aktual. probl. ekonomiky. — 2012. — № 3. — S. 359-364. — Bibliohr.: s. 364.
12. Philosophical papers: Objectivity, Relativism, and Truth (Vol. 1), Essays on Heidegger and others (Vol. 2). Cambridge, 2015.

Popova A. O. History of pragmatism in social work with local communities in the United States of America. In the article shows the basic pragmatic theory of social work in the United States. Reveals the genesis of American pragmatism in social work in local communities of origin US basic concepts of pragmatism to the beginning of the XXI century. The work reveals American pragmatism as a philosophical concept significantly affect the future of American philosophy. Methodology search and define the role of experience in the process laid the foundations of the practical orientation of American science. In the article shows the significant contribution of American pragmatism in applied sociology, psychology, linguistics, and later in politics, ethnomethodology and social work. The achievements of these sciences made including using pragmatism formed the basis of the socio-political system of the United States. The paper presents the theory based on the philosophical concept of pragmatism, including the "theory of action" John. Dewey, who greatly influenced the formation of the concept of social work in the United States. Deals with the contribution of Charles S. Peirce as the founder of the general theory of signs, one of the founders of modern formal logic, the results of his research and still play a significant role in modern philosophical, sociological thought and theory of social work. These are important for pragmatism, according to V. James categories: experience, habit and hypothesis. Indicated that pragmatism, traditionally attributed exclusively to American philosophical thought, widely spread in European science he acquired in the first decades of the twentieth century and promotes the view of other branches of philosophical knowledge - epistemology, methodology, ethics, anthropology, social philosophy. The article stated that the philosophy of pragmatism is essential for the understanding of American society, as is the orderly reflection of social reality and some social laws, which American society continues to exist in the XXI century. The work defined a significant impact on American pragmatism origin, formation and development of theories of social work in local communities in the current development of the United States of America.

Key words: social work, local community, pragmatism, social services, associations, social support, cognition, theory of community, rationalism, macro-theory, theory of "action".

Отримано 31.03.2016